

Serock, 23 listopada 2021

OZZKS/4/XI/2021

Pan Michał Woś
Sekretarz Stanu
w Ministerstwie Sprawiedliwości

W imieniu Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Kuratorów Sądowych, pomimo nie ujęcia naszego związku w piśmie DLPK-I.402.3.2019 z dnia 3 listopada 2021r. wzywającego do wniesienia ewentualnych uwag do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (nr projektu UD282) przesyłamy swoje uwagi.

W swoich uwagach ograniczamy się do spraw mających bezpośredni wpływ na funkcjonowanie kuratorskiej służby sądowej pionu karnego.

W pierwszej kolejności należy pozytywnie ocenić zmiany w kodeksie karnym wykonawczym dotyczącym art. 6 k.k.w. poprzez dodanie nowej przestanki „oczywistej bezzasadności” oraz wprowadzenie terminu do wniesienia skargi. Jakkolwiek, co wynika z uzasadnienia, projektodawca miał głównie na uwadze skargi składane przez osoby przebywające w jednostkach penitencjarnych, ma to kolosalne znaczenie z uwagi na fakt, że większość ze skazanych wykonuje kary nieizolacyjne, których wykonywanie podlega kontroli kuratorskiej służby sądowej.

Pozytywnie również oceniamy brak konieczności uzasadnienia decyzji odmownej w zakresie wstrzymania postanowienia, jak i wydania postanowienia wstrzymującego wykonanie orzeczenia (art. 9 §3 i4 kkw). Uważamy stworzenie możliwości posiedzeń sądu dotyczących osoby pozbawionej wolności z wykorzystaniem bezpośredniej transmisji obrazu i dźwięku jako krok w dobrą stronę (projektowany art.23a, 43le i 161§1k.k.w).

Uważamy za zasadne rozwiązanie umożliwiające osobie osadzonej w zakładzie karnym wykonanie grzywny w formie prac społecznie użytecznych (projektowany art. 45§5 k.k.w). Ustawodawca planuje w projektowanym przepisie powierzyć czynności związane z

---

---

organizacją oraz jej kontrolą powierzyć dyrektorowi jednostki penitencjarnej. W tym miejscu należy się zastanowić, czy orzeczenie w trybie tego przepisu winno następować wyłącznie na wniosek skazanego, czy też nie powinno być możliwości orzekania takich prac przez sąd z urzędu, po uzyskaniu zgody dyrektora zakładu karnego – takie sytuacje mają miejsce w przypadku osób nie odbywających kary pozbawienia wolności. Warto w tym miejscu również pochylić się nad sytuacjami jakie mogą wyniknąć z praktyki tj. np. w przypadku uzyskania przez osadzonego warunkowego przedterminowego zwolnienia— czy nadzór nad wykonaniem takiego orzeczenia miałby być sprawowany przez kuratora zawodowego. Wówczas przepisy winny określić tryb przekazywania dokumentacji wykonawczej przez dyrektora jednostki do kuratora zawodowego. Może również dojść do sytuacji odwrotnej, tj. skazany może już mieć zamienioną grzywnę na prace społecznie użyteczne i w tym czasie rozpocząć odbywanie kary pozbawienia wolności w innej sprawie. W obecnym stanie prawnym postępowanie takie sprawy ulegają zawieszeniu. Być może warto by było, aby były kontynuowane w jednostce penitencjarnej po uzyskaniu zgody jej dyrektora.

Biorąc pod uwagę, iż projektodawca dopuszcza do organizowania i kontroli nowy podmiot jakim jest dyrektor zakładu karnego warto podnieść wnoszony już do Ministerstwa Sprawiedliwości postulat ujednoczenia dokumentacji w tym zakresie.

Warto też przy okazji tego przepisu zadać pytanie, czy projektodawca optymistycznie zakłada, iż nie będą miały miejsce przypadki uchylania się od wykonywania pracy społecznie użytecznych, skoro w projektowanym przepisie nie daje się dyrektorowi uprawnienia do składania wniosku o orzeczenie kary zastępczej pozbawienia wolności – przepis §5 nie przewidział odpowiedniego stosowania art. 57 k.k.w.

OZZKS pozytywnie również ocenia zmiany w art. 177§1 i 178§1 kkw w zakresie właściwości sądu i, co się z tym wiąże, kuratora. Wydaje się, iż rozwiązanie to spowoduje, iż nie będzie de facto do jednego orzeczenia zaangażowanych dwóch kuratorów sądowych.

O ile OZZKS stoi na stanowisku, iż system dozoru elektronicznego winien być w szerszym zakresie wykorzystywany, również do funkcjonujących już środków probacyjnych, o tyle nasze wątpliwości budzi nadanie uprawnienia komisji penitencjarnej do udzielania zgody

---

na odbywanie kary pozbawienia wolności nie przekraczającej 4 miesięcy. W pierwszej kolejności należy podnieść, iż w projekcie nie zmienia się usytuowanie oraz zależność komisji penitencjarnej określone w art.75 k.k.w., a więc nadal będzie to organ powołany przez dyrektora zakładu karnego i głównie składający się z osób podległych dyrektorowi. Zgodnie z nie zmienianym art.43lc k.k.w. dyrektor zakładu karnego będzie uprawniony do składania wniosku o wyrażenie zgody na odbywanie kary w SDE również w tym przypadku, o którym mowa w projektowanym art. 43lla i 43 llb k.k.w. Budzić to może uzasadnione wątpliwości co do bezstronności i niezależności w sprawie, w która dotychczas była wyłączną domeną sądu. Zresztą na marginesie wspomnieć należy, iż zgodnie z projektowanym §7 art. 43lla (,) do czasu osadzenia, wobec osoby w sprawach związanych z udzieleniem zgody na SDE właściwy ma być sąd penitencjarny, natomiast po osadzeniu takiej osoby wyłącznie właściwa staje się komisja penitencjarna. O ile w pierwszym przypadku zgodę na SDE i zażalenie na odmowę rozpatruje niezależny i bezstronny sąd, o tyle w drugim przypadku organ rozpatrujący zażalenie w trybie art. 7 k.k.-w ma taki przymiot. Wydaje się być wysoce wątpliwe różnicowanie standardu w tym zakresie. Trudno w tym zakresie postawić znak równości w zakresie uprawnienia komisji penitencjarnej do zmiany systemu odbywania kary pozbawienia wolności a już zgodą na jej odbywanie poza zakładem karnym. Tu zresztą projektodawca jest niekonsekwentny, ponieważ komisja penitencjarna nie ma uprawnień (zgodnie z projektowanym art. 43nb §1 zdanie drugie kkw może o to wnioskować do sądu) do nakładania obowiązków probacyjnych. To wydaje się być kolejnym argumentem za pozostawieniem domeny orzekania o zgodzie na SDE, co do osób określonych w projektowanym art. 43lla§1 k.k.w. w sądzie penitencjarnym. Kolejnym argumentem jest fakt, iż Sądy Penitencjarne posiadają już doświadczenie jak i ukształtowane orzecznictwo w zakresie wykonywania kary w SDE.

Podkreślić także należy, iż co do osób mających odbywać karę do 4 miesięcy pozbawienia wolności ocena przesłanki: „za udzieleniem zezwolenia przemawiają dotychczasowa postawa i zachowanie skazanego w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności” może okazać się być bardzo powierzchowna. Poza tym warunek określony w §5 art. 43lla k.k.w do 3 miesięcznej „karencji” co do złożenia kolejnego wniosku powoduje, iż de facto taka osoba jest już pozbawiona prawa do kolejnego wniosku.

Być może pewnym rozwiązaniem byłoby wprowadzenie uproszczonej procedury co do tej kategorii osób (jak w uzasadnieniu wskazuje projektodawca główną przeszkodą jest przewlekły czas jego rozpatrywania przez sąd i przewiduje, iż komisja penitencjarna będzie go rozpatrywać przez 14 dni od wpływu wniosku – art. 431la§4 k.k.w.) np. wprowadzenie względnie obligatoryjnego charakteru SDE co do osób z tej kategorii. „Skazanemu, wobec którego orzeczono karę pozbawienia wolności nie przekraczającą 4 miesięcy, a nie zachodzą warunki z art. 64§2 k.k. sąd penitencjarny udziela zgody na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, chyba że:

- 1) odbywaniu kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego stoją na przeszkodzie szczególne względy wskazujące na to, że nie zostaną osiągnięte cele kary;
- 2) przeciw udzieleniu zezwolenia przemawiają dotychczasowa postawa i zachowanie skazanego w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności;
- 3) skazany posiada określone miejsce stałego pobytu;
- 4) brak zgody osób pełnoletnich zamieszkujących wspólnie ze skazanym o których mowa w art. 43h § 3;
- 5) odbywaniu kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego stoją na przeszkodzie warunki techniczne, o których mowa w art. 43h § 1.

Nadmienić należy, iż proponowane rozwiązanie może znacząco zwiększyć liczbę zlecanych wywiadów kuratorom sądowym w trybie art. 43h§4 k.k.w., które zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 czerwca 2003 r. w sprawie standardów obciążenia pracą kuratora zawodowego (Dz.U z 2003r. nr 116 poz.1100) nie są wliczane do naszego obciążenia pracą. W tym też miejscu należy wskazać na ewentualną potrzebę uregulowania, iż zebranie przez kuratora informacji, o której mowa w tym przepisie następuje po wstępnym formalnym zbadaniu wniosku jak i warunków technicznych. W praktyce zdarza się, iż kuratorzy przeprowadzali takie wywiady wobec co osób, które jak się okazało, przekraczały wymiar ustawowy kary uprawniający do wniosku o SDE, miejsce monitorowania nie spełniało warunków technicznych, bądź wnioski takie były składane przy

---

karze ograniczenia wolności, gdzie nie była orzeczona jeszcze kara zastępcza. Powyższe powodowało, iż faktycznie kurator przeprowadzał czynność niepotrzebną, co ma znaczenie zwłaszcza w okresie ponownego wzrostu zagrożenia zarażeniem wirusem COVID.

Nasze wątpliwości budzi rezygnacja w art. 79 k.k.w. z wezwania do dobrowolnego stawienia się do zakładu karnego na rzecz obligatoryjnego doprowadzenia do jednostki penitencjarnej przez policję.

Podobnie oceniamy proponowane zmiany w art. 78§2 k.k. i 79§1 k.k. w zakresie zrównania osoby wobec której sąd wydał postanowienie o utrudnianiu wykonania kary pozbawienia wolności (także osadzonego po raz pierwszy) z multirecydywistą jeśli chodzi o minimalny wymiar odbytej kary przy ubieganiu się o warunkowe przedterminowe zwolnienie.

Wydaje się, że zwrot „bezprawnego utrudniania wykonania kary pozbawienia wolności” z uwagi na ewentualne konsekwencje dla skazanego winien być odpowiednio zdefiniowany w k.k.w. Z treści uzasadnienia do projektu wynika, że takimi zachowaniami mogą być m.in. ukrywanie się skazanego, ucieczka skazanego lub podjęcie działań zmierzających do ucieczki lub ukrywania się. Pozostawienie art. 79§1 k.k.w. bez zmian spowoduje, że Sąd wydając postanowienie w trybie projektowanego art. 14 b k.k.w. w sytuacji braku dobrowolnego stawiennictwa skazanego, będzie dysponował wiedzą na temat stanu faktycznego uprawniającego możliwość wydania takiego postanowienia (brak dobrowolnego stawiennictwa uprawnia do uchylania się od odbycia kary). W sytuacji bezpośredniego stosowania art. 79 §1 w brzmieniu projektowanym nie ma żadnych obiektywnych przesłanek do stwierdzenia czy postanowienie w trybie art. 14 b jest zasadne. Czy fakt wyjazdu skazanego za granicę, kiedy np. nie wiedział o posiedzeniu w przedmiocie zarządzenia wykonania kary czy określenia kary zastępczej, na którym zapadło niekorzystne dla niego rozstrzygnięcie i w konsekwencji brak skutecznego doprowadzenia przez policję do odbycia kary będzie rodził negatywne konsekwencje z art. 14b k.k.w.?

OZZKS chciałby podkreślić, iż niezmiennie jesteśmy otwarci na dialog w zakresie poprawy istniejącego stanu prawnego i wprowadzania nowych zapisów. Kuratorzy zawodowi

---

mają w tym zakresie bogate doświadczenie. Z przykrością jednak zauważamy, iż znaczenie kuratorskiej służby sądowej jest umniejszane lub pomijane, zwłaszcza w zakresie wykonywania kar pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego.

Z poważaniem:

ALEKSANDRA SZEFERA-NALEWAJEK
PRZEWODNICZĄCA OZZKS

